

PRESTATIEBESCHRIJVINGEN JEUGDBESCHERMING

INHOUDELIJKE BASIS VOOR DE AFSPRAKEN TUSSEN GEMEENTEN EN GECERTIFICEERDE INSTELLINGEN

AUTEURS

Coby Peeters, Maarten Batterink, Wouter Jongebreur, Annemarijn Onstenk en Eva Gutteridge

**DATUM
KENMERK
VERSIE**

9 februari 2023
MB/sb-bv/003104
Versie 1.0

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leeswijzer	4
1.1	Leeswijzer	4
1.2	Opbouw prestatiebeschrijvingen	6
1.3	Tijdsbesteding per processtap	6
2	Processtap ‘voorkomen van jeugdbescherming’	8
2.1	Prestatiebeschrijving	8
2.2	Tijdsbesteding	9
3	Processtap ‘instroom en plan van aanpak’	10
3.1	Prestatiebeschrijving	10
3.2	Tijdsbesteding	11
4	Processtap ‘toeleiden naar passende hulp’	13
4.1	Prestatiebeschrijving	13
4.2	Tijdsbesteding	14
5	Processtap ‘regie houden op voortgang met betrekking tot beoogd resultaat’	16
5.1	Prestatiebeschrijving	16
5.2	Tijdsbesteding	17
6	Processtap ‘vervolg: afsluiten of verlengen’	18
6.1	Prestatiebeschrijving	18
6.2	Tijdsbesteding	19
7	Voogdij	20
7.1	Prestatiebeschrijving	20
7.2	Tijdsbesteding	22
8	Samenvatting benodigde tijd en aandachtspunten bij vertaling naar een passend tarief 24	
8.1	Inleiding	24
8.2	Samenvatting benodigde tijd	24
8.3	Naar een passende caseload	24
8.4	Aandachtspunten om te komen tot een reële prijs	25
Bijlagen	27	
A.	Invloed complexiteit op benodigde tijd jeugdbescherming	28
	Verzwarende factoren	28
	Categorisering op basis van complexiteit	29
B.	Onderzoeksverantwoording tijdinschattingen	31

C. Zienswijzen gemeenten en GI's	32
Zienswijze gemeenten bij het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijving jeugdbescherming	32
Zienswijze Gecertificeerde instellingen bij het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijving jeugdbescherming	34

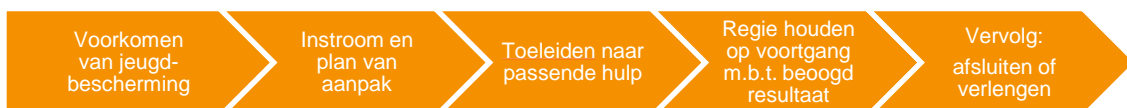
1 Inleiding en leeswijzer

1.1 Leeswijzer

De context en de keten waarin de jeugdbescherming functioneert is sterk veranderd sinds 2015 en is nog steeds in ontwikkeling. Dat er tegenwoordig meer partijen betrokken zijn, maakt het belangrijk dat alle betrokkenen zich bewust zijn van onderlinge afhankelijkheden en vereiste samenwerking. In deze context werken partijen onder regie van het ministerie van JenV aan een kwaliteitskader en prestatiebeschrijvingen voor jeugdbescherming.

- Het samenvattend kwaliteitskader beschrijft aan de hand van de processtappen die per gezin worden doorlopen wat de belangrijkste (kwaliteits)doelen zijn, wat het werk van de jeugdbeschermer per stap inhoudt, wat er van anderen wordt verwacht en welke wettelijke en professionele normen daarbij relevant zijn. Hoewel het kwaliteitskader niet gaat over het werk van andere ketenpartijen, laat het wel zien waar partijen 'aan zet zijn', en wat de jeugdbeschermer moet regelen. Door deze insteek draagt het kwaliteitskader bij aan integrale hulp en samenwerking in de keten;
- De prestatiebeschrijvingen bouwen voort op het kwaliteitskader en duiden de activiteiten van de jeugdbeschermers in de verschillende processtappen én beschrijven de randvoorwaarden om deze taken goed te kunnen uitvoeren. Onder deze randvoorwaarden valt ook de rol van de gecertificeerde instelling (hierna: GI) die jeugdbeschermers faciliteert en de (logistieke) afstemming met partners in de jeugdbeschermingsketen organiseert. Het document geeft een inschatting van de tijdsbesteding van de jeugdbeschermer als input voor de onderbouwing van tarieven.

Het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen hanteren voor ots onderstaande processtappen om de werkzaamheden van jeugdbeschermers te beschrijven.

In beide documenten is ook een hoofdstuk opgenomen voor voogdij. Het proces van voogdij kent overeenkomsten met de processtap 'regiehouden op voortgang met betrekking tot beoogd resultaat'.

Jeugdreclassering is ook een onderdeel van het werk van GI's. De werkwijze binnen de jeugdreclassering komt overeen met de werkwijze van ots en voogdij, maar heeft andere accenten. Dit document bevat geen prestatiebeschrijving voor de jeugdreclassering. Het voornemen is om ook voor de jeugdreclassering, onder regie van het ministerie van J&V, een dergelijke prestatiebeschrijving op te stellen.

Beide documenten zijn tot stand gebracht onder regie van het ministerie van Justitie en Veiligheid, in samenwerking met vertegenwoordigers van gemeenten, GI's, het ministerie van VWS, de Jeugdautoriteit en brancheorganisaties én met een belangrijke bijdrage van de jeugdbeschermers. De beide documenten kennen verschillende doelgroepen. Het samenvattend kwaliteitskader biedt een overzicht en duiding van bestaande kaders en afspraken in de jeugdbescherming. GI. De prestatiebeschrijvingen hebben, naar voorbeeld van de regulering binnen de zorgverzekeringswet, een functie in het gesprek tussen gemeenten (of jeugdhulpregio's) en de GI's. De bruikbaarheid van dit document is getoetst in gesprek met drie regio's waarin zowel landelijke als regionaal werkende GI's betrokken waren. Het kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen samen bieden een landelijke basis voor afspraken over de uitvoering en bekostiging van de jeugdbescherming in de regio.

1.1.1 *Status van het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen*

Meerdere keren is de vraag gesteld over de status van het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen zoals deze er nu liggen en in januari 2023 beschikbaar zijn voor de jeugdbescherming. De beoogde status is dat deze documenten een op landelijk niveau afgestemd en overeengekomen kader (bijvoorbeeld in een convenant) bieden dat ondersteunt bij de totstandkoming van nieuw te maken afspraken en bijpassende reële tarieven. Afhankelijk van verdere besluitvorming kunnen dit landelijke afspraken zijn met landelijke tarieven. Het is de ambitie dat het kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen een gezamenlijke basis vormen voor de uitvoering van de jeugdbescherming en de afspraken die gemeenten en GI's daarover maken. Daarnaast bieden deze documenten een aantal agendapunten om op regionaal niveau tot specifieke afspraken te komen.

Deze prestatiebeschrijvingen zijn een weergave van de gewenste situatie, binnen een stelsel dat erg onder druk staat. De jeugdbescherming is namelijk volop in beweging. Dit geldt zowel voor de problemen die op dit moment worden ervaren en de (tijdelijke) oplossingen die daarvoor worden gezocht. Daarnaast geldt dat het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming verder wordt beproefd in diverse pilotregio's met als belangrijke organisatorische verandering de totstandkoming van decentraal aangestuurde Regionale Veiligheidsteams. Daarnaast gaat het ook over de positie van lokale (wijk)teams die langer betrokken blijft bij een gezin en dat het toekomstscenario zich richt op alle doelgroepen (van 0 tot 100 jaar) in plaats van alleen op de doelgroep jeugdigen. Waar mogelijk wordt in dit document op de ontwikkelingen hierin geanticipeerd, al heeft deze versie van deze prestatiebeschrijvingen betrekking op de huidige situatie.

Het is de bedoeling dat deze prestatiebeschrijvingen en het samenvattend kwaliteitskader actief worden onderhouden, bijvoorbeeld als er aanleiding is voor concrete wijzigingen. Belangrijk is dat dit, net als in het proces van de totstandkoming van deze eerste versie van het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen, in gezamenlijkheid (tussen GI's onderling, GI's en gemeenten en het ministerie van JenV) en waar relevant met andere ketenpartners en betrokkenen wordt gedaan. Het ministerie van JenV heeft de regie in dit proces. De aanleiding om deze documenten door te ontwikkelen en op punten te wijzigen kan door alle betrokken partijen geïnitieerd worden. Hoe de 'governance' hiervan wordt geregeld, zal onder regie van het ministerie van J&V worden uitgewerkt. Ook moeten de procesafspraken nog worden uitgewerkt voor de toepassing (inclusief timing) van het kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen op de huidig geldende afspraken tussen gemeenten en GI's.

1.1.2 *Rol prestatiebeschrijvingen in contractmanagement*

De prestatiebeschrijvingen en het samenvattend kwaliteitskader zijn basisdocumenten voor inkoopafspraken die gemeenten maken met de GI's. Door de prestatiebeschrijvingen landelijk toe te passen, wordt het gesprek tussen gemeenten (regio's) en de GI's verbreed. Het geeft immers zicht op hoe kwaliteit kan worden gerealiseerd. Verwachting is dat door het gesprek te voeren over de kansen van kwaliteit in de jeugdbescherming de inzet van (dure) jeugdhulp kan worden voorkomen. Wanneer partijen zich daarbij bewust zijn dat kwaliteit (mede) het resultaat is van samenwerking in de keten komt het gesprek tussen gemeenten en aanbieders in een betere balans. De jeugdbeschermingspraktijk zal zich uiteraard ook blijven ontwikkelen en zijn lokale/regionale afspraken mogelijk voor innovaties of experimentele werkwijzen.

1.1.3 *Rol van prestatiebeschrijvingen in onderbouwing van reële tarieven*

De prestatiebeschrijvingen voor ots en voogdij, met beschrijving van activiteiten en randvoorwaarden, laten zien wat er nodig is om te voldoen aan de wettelijke eisen en professionele standaarden voor jeugdbescherming. Onderzoek van Significant Public (maart 2022) laat zien dat jeugdbeschermers voor ots meer tijd nodig hebben om gewenste kwaliteit te kunnen leveren dan ze in de praktijk hebben en het onderzoek geeft inzicht in de factoren die van invloed zijn op deze benodigde tijd van de jeugdbeschermer. Ook voor voogdij geven jeugdbeschermers aan dat ze onvoldoende tijd hebben om de gewenste kwaliteit te kunnen leveren.

In de huidige contracten en de informatie-uitwisseling tussen gemeenten en GI's worden op dit moment landelijk gedefinieerde productcodes gebruikt. Veel jeugdhulpregio's baseren de tarieven voor deze productcodes op kostenonderzoek van Berenschot bij de GI's (mei 2018). Belangrijkste bronnen in dit onderzoek waren de beschikbare formatie per GI en het aantal maatregelen dat de jeugdbeschermers uitvoerden. Het is belangrijk te zien dat deze tarieven zijn gebaseerd op een rondrekening en dat in 2018 geen onderzoek heeft plaatsgevonden naar tijdsbesteding. Dit betekent dat in dat onderzoek rekening is gehouden met de tijd die jeugdbeschermers ten tijde van het onderzoek beschikbaar hadden. Dit heeft als consequentie dat de toen actuele werkdruk (en mogelijk tekort aan tijd) feitelijk is overgenomen in de toen onderbouwde tarieven. Daarnaast is sinds 2018 het werk van de jeugdbeschermer en de context waarbinnen de jeugdbeschermer zijn werk doet, veranderd.

1.2 Opbouw prestatiebeschrijvingen

De vorm en structuur van de prestatieomschrijvingen zijn geïnspireerd op prestatieomschrijvingen die de NZa opstelt voor gereguleerde zorgprestaties. Deze kennen de volgende opbouw:

1. Doel van processtap: met aandacht voor de rol van de jeugdbeschermer;
2. Grondslag: voor welke situaties en voor welke jeugdigen/gezinnen is deze stap bedoeld;
3. Inhoud: welke activiteiten worden door jeugdbeschermers uitgevoerd;
4. Randvoorwaarden: wat is hiervoor nodig.

De onder inhoud beschreven activiteiten van de jeugdbeschermer gelden als de normatieve situatie. Ze tonen wat nodig is om te voldoen aan wettelijke en professionele standaards. In deze activiteiten zijn ook afstemmingsmomenten genoemd met collega's binnen de GI en met ketenpartners. De randvoorwaarden gaan over samenwerking in de keten, waaronder onderwerpen die om afstemming vragen tussen gemeenten en GI's. Aandacht voor deze afhankelijkheden bevordert de effectiviteit van de jeugdbeschermers en vermindert de werklast van jeugdbeschermers per cliënt. We voegen ook onderwerpen toe waarvoor nadere afspraken nodig zijn tussen gemeenten en GI's. Deze zijn dus aanvullend en facultatief.

1.3 Tijdsbesteding per processtap

De prestatiebeschrijvingen zijn ook opgesteld om een inhoudelijke basis te bieden voor het herijken van tarieven. Met dit oogmerk is voor elke ots-processtap en voor voogdij informatie toegevoegd over de benodigde tijd van de jeugdbeschermer en over factoren die bepalen wanneer een casus meer of minder tijd vraagt. Met deze informatie over (directe en indirecte) cliëntgebonden tijd kunnen passende tarieven worden onderbouwd zoals bedoeld in de handreiking Inzicht in tarieven opgesteld in het kader van het convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp'.

De informatie over de benodigde tijd per processtap is gebaseerd op onderzoek van Significant (2022)¹ in opdracht van Jeugdzorg Nederland. In dat onderzoek is in drie rondes van focusgroepen, werksessies en uittekensessies gesproken met 31 jeugdbeschermers uit twaalf verschillende GI's. De uitkomsten zijn getoetst op plausibiliteit met verschillende experts. Daarmee is een goed en divers beeld verkregen van de ervaringen en inzichten van jeugdbeschermers en van de zwaartepunten met betrekking tot de benodigde tijd voor de kindbescherming en de factoren die hierop van invloed zijn. Het onderzoek geeft een tijdsinschatting (inclusief bandbreedtes) per gezin. Bijlage B geeft een toelichting en een verantwoording bij deze cijfers. In dit document hebben wij de inzichten van het eerdere onderzoek vertaald naar de benodigde tijd van een jeugdbeschermer per ots², dus per jeugdige.

Voor voogdij bestond geen recent onderzoek naar activiteiten en de benodigde tijd van de voogd. Bij de ontwikkeling van deze prestatiebeschrijving hebben we verschillende jeugdbeschermers gesproken en samen met hen hebben we een inschatting kunnen maken van de tijd die nodig is om het werk als voogd op een goede manier te kunnen uitvoeren.

¹ Onderzoek benodigde tijd per gezin voor de jeugdbescherming, maart 2022.

² Hierbij zijn we uitgegaan van gemiddeld 1,54 kind per moeder (Bron: CBS open data, 2020).

De lijst met activiteiten per processtap betreft taken van de jeugdbeschermer. Complementaire activiteiten van bijvoorbeeld juristen zijn niet opgenomen in deze lijst, alleen de activiteiten van de jeugdbeschermer. Binnen de Norm van verantwoorde werktoedeling kan een GI ervoor kiezen om jeugdbeschermers te ondersteunen bij hun taakuitvoering³. De mate waarin dit gebeurt en leidt tot een lagere tijdsbesteding per jeugdige is niet onderzocht.

Per processtap hebben we de tijd opgenomen die gemiddeld genomen nodig is om de beschreven activiteiten uit te kunnen voeren. We weten ook dat de tijdsbesteding per casus sterk kan verschillen. De benodigde tijd hangt immers sterk af van de complexiteit van de casus. In bijlage A beschrijven we verschillende factoren die van invloed zijn op de benodigde tijd van een jeugdbeschermer.

Een samenvatting van de benodigde tijdsbesteding per jeugdige en een vertaling naar een realistische caseload per jeugdbeschermer zijn opgenomen in hoofdstuk 8. We adviseren de gepresenteerde gemiddelde tijdsbesteding te hanteren als basis en daarmee als ijkpunt voor tariefonderbouwing.

³ Norm verantwoorde werktoedeling, SKJ Kwaliteitsregister Jeugd.

2 Processtap ‘voorkomen van jeugdbescherming’

Deze processtap is een facultatieve module. Een meer uitgebreide toelichting is opgenomen in hoofdstuk 3 van het Kwaliteitskader Jeugdbescherming. Deze module kan gecontracteerd worden door de gemeente. Ook zou deze module een rol kunnen spelen bij de proeftuinen voor het toekomstscenario waar de GI buiten het huidige taakgebied werkzaamheden uitvoert. Deze module kan op verschillende manieren worden ingevuld, denk aan een adviesfunctie door deelname aan de beschermingstafels, het beschikbaar zijn als klankbord voor de toegangsmedewerkers of het vervullen van gerichte activiteiten in en rond het gezin om een maatregel te voorkomen.

Omdat deze eerste stap formeel geen onderdeel is van het gedwongen kader is dit wettelijk gezien niet de verantwoordelijkheid van de GI. Een fundamenteel verschil in deze processtap is dat zonder toestemming van de ouders en minderjarige kinderen vanaf 12 jaar geen jeugdhulp ingezet kan worden. Dit geldt ook voor de betrokkenheid van de GI zelf.

2.1 Prestatiebeschrijving

2.1.1 Doelen van processtap

- Vanuit het vrijwillige kader wordt al het mogelijke gedaan om een kinderschermingsmaatregel te voorkomen;
- Hulpverleners en jeugdbeschermers zijn alert op signalen van onveiligheid van jeugdigen waar zij mee werken;
- Er is sprake van een warme overdracht van vrijwillig naar gedwongen kader.

2.1.2 Grondslag: voor welke situaties en voor welke jeugdigen/gezinnen is deze stap bedoeld

De rol die jeugdbeschermers hebben is afhankelijk van de afspraken die gemeenten met de GI's hebben gemaakt. De jeugdbeschermers kan een rol vervullen in de volgende situaties:

- Het geven van advies aan betrokken jeugdhulpprofessionals bij gezinnen waar sprake is van (of vermoedens van) ernstige bedreiging in de ontwikkeling van de jeugdigen;
- Betrokken raken vanaf het moment dat er een raadsonderzoek start of als er sprake is van een crisissituatie, zodat er sprake kan zijn van een goede overdracht indien het onderzoek leidt tot een kinderschermingsmaatregel;
- Het voeren van casemanagement in het vrijwillige kader bij gezinnen waar sprake is van (of vermoedens van) ernstige bedreiging in de ontwikkeling van de jeugdigen. In de meeste regio's hebben lokale (wijk)teams deze taak op zich genomen, maar een GI kan ook voor deze taak worden gecontracteerd;
- Jeugdbeschermers kunnen op verzoek van netwerkpartners meedenken bij gezinnen waar de jeugdbescherming (nog) niet betrokken is (zoals in het Zorg- en Veiligheidshuis en aan deelname aan de jeugdbeschermingstafel).

2.1.3 Inhoud: welke activiteiten worden door jeugdbeschermers uitgevoerd

Wettelijk gezien wordt niet bepaald dat de GI en de jeugdbeschermers een rol hebben of aan zet zijn in het vrijwillige kader. In sommige situaties is de GI wel betrokken in het vrijwillig kader en levert de GI expertise die kan bijdragen aan het voorkomen van een kinderschermingsmaatregel. Indien de GI wel in het vrijwillige kader betrokken is, bijvoorbeeld in de rol van casemanager of als adviseur, bijvoorbeeld bij een beschermingstafel waar kan worden besloten om over te gaan tot een raadsonderzoek, werken professionals aan het voorkomen van een kinderschermingsmaatregel. De jeugdbeschermers kan in deze fase optreden als adviseur of gesprekken voeren met het gezin gericht op het motiveren van ouders om hulp te accepteren.

Alle betrokkenen handelen bij vermoedens van onveiligheid conform de stappen van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. In crisissituaties waarbij er sprake is van acute onveiligheid en er snel moet worden gehandeld,

bijvoorbeeld voor een uithuisplaatsing, wordt de jeugdbeschermer tijdig betrokken om deze uithuisplaatsing uit te voeren en de jeugdige te begeleiden. De jeugdbeschermer borgt daarmee de aansluiting met en de continuïteit naar de formele taken van de GI (vots).

2.1.4 *Randvoorwaarden: wat is hiervoor nodig*

- Indien gemeenten voor deze processtap een rol van de jeugdbeschermer wensen, dienen zij hiertoe duidelijke afspraken te maken met deze GI's. Deze prestatiebeschrijving kan daarvoor het inhoudelijke kader vormen;
- Om deze rol goed te kunnen vervullen, is het nodig verantwoordelijkheden en wederzijdse verwachtingen van betrokken ketenpartners (gemeentelijke toegang, Veilig Thuis, RvdK) helder te maken;
- Uniformiteit in werkwijzen en in de toegang.

2.2 **Tijdsbesteding**

Voor de activiteiten in deze processtap bestaat geen referentie of bron over de benodigde tijd van de jeugdbeschermer. Deze tijd is sterk afhankelijk van de afspraken die tussen gemeenten en GI worden gemaakt.

3 Processtap ‘instroom en plan van aanpak’

Deze prestatiebeschrijving duidt de activiteiten van de jeugdbeschermers en de randvoorwaarden om deze taken goed te kunnen uitvoeren. De beschrijving bouwt voort op het Kwaliteitskader Jeugdbescherming. Wettelijk gezien is er een verplichting om binnen zes weken een plan van aanpak gereed te maken. Dit is een eerste (basis) plan waarin minimaal een veiligheidsschatting, (veiligheids)afspraken en indien nodig bodemeisen staan. Het plan is de voorlopige, gedragen koers. Ook na deze zes weken wordt er doorlopend aan het plan gewerkt. Het verkrijgen van meer informatie of het ontstaan van nieuwe zorgen vragen om aanpassingen in het plan van aanpak. Dit kan door het jaar heen gebeuren.

Zodra doelen zijn bepaald en duidelijk is welke hulp nodig is, is er sprake van de volgende processtap ‘Toeleiden naar passende hulp’. Zeker in geval van crisis vindt deze stap tegelijk plaats met de volgende processtap.

3.1 Prestatiebeschrijving

3.1.1 Doelen van processtap

1. De jeugdbeschermer heeft zicht op de veiligheidssituatie van de jeugdige(n) en maakt veiligheidsafspraken zodat er geen sprake is van acute onveiligheid;
2. Er is een door ouders en jeugdige zo veel mogelijk gedragen plan van aanpak gebaseerd op een brede analyse van de problematiek, waarin doelen staan geformuleerd en waarin staat welke hulp nodig is om de doelen te bereiken.

3.1.2 Grondslag: voor welke situaties en voor welke jeugdigen/gezinnen is deze stap bedoeld

Vertrekpunt is de opgelegde kindbeschermingsmaatregel. Deze processtap is van toepassing voor jeugdige(n) én de ouders omdat het gedwongen kader op beiden betrekking heeft.

3.1.3 Inhoud: welke activiteiten worden door jeugdbeschermers uitgevoerd

- Kennisnemen van het dossier (onderzoek RvdK), contact opnemen met medewerker van RvdK en met de indiener van het verzoek tot onderzoek naar de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel (VTO);
- Bij het eerste contact met de ouders hen wijzen op de mogelijkheid om zelf een familiegroepsplan op te stellen;
- Aansluiten bij de zitting;
- De jeugdbeschermer legt (binnen vijf dagen nadat de GI is belast met de uitvoering van de ondertoezichtstelling en zij hiervan in kennis is gesteld) contact met de minderjarige en de met het gezag belaste ouder(s) of voogd;
- Zo spoedig mogelijk uitvoeren van actuele veiligheidstaxatie, risicotaxatie en maken eerste veiligheidsafspraken. Vastleggen in veiligheidsplan. De jeugdbescherming betreft hierbij zo veel als mogelijk ook het formele en informele netwerk;
- Een-op-een-gesprek met de jeugdige en diverse huisbezoeken aan het gezin om een relatie op te bouwen die nodig is om tot een gedragen plan van aanpak en besluitvorming te komen. Dit houdt ook in dat de mening, wensen en verwachtingen van ouders worden meegenomen in het onderzoek en verwerkt in het plan;
- Informeren van ouders en jeugdige over hun rechten en plichten en de klachtenregeling;
- Het voeren van bemiddelingsgesprekken ter voorkoming van klachten;
- Afwikkeling van eventuele klachtprocedures (geïnitieerd door ouder(s)) gericht op herstel van relatie met de ouders. Indien dat niet meer mogelijk is: overdracht aan collega jeugdbeschermer of in sommige gevallen aan een andere GI;
- Nagaan wie voor de jeugdige als vertrouwenspersoon kan optreden;
- Inzicht verkrijgen in de acute veiligheid van andere gezinsleden dan de jeugdige met een maatregel;
- Wanneer de jeugdige geen contact heeft met beide ouders: uitwerken van een omgangsregeling. Het uitvoeren van de omgangsregeling is geen wettelijke taak van de jeugdbeschermer, maar dit gebeurt in de huidige praktijk

wel regelmatig. In sommige gevallen betekent dit extra reistijd (binnen of buiten de eigen regio) voor de jeugdbeschermer;

- Raadplegen van de professionele omgeving (hulpverlening, school, voorliggend veld) en het sociale netwerk van de jeugdige als input voor het maken van een (brede en integrale) analyse van de situatie (kind-problematiek, ouderproblematiek of beide). Het opstellen van een genogram en/of sociogram kan daarbij behulpzaam zijn;
- Multidisciplinair overleg (MDO) of casuïstiekbespreking met aanwezigheid van de gedragswetenschapper gericht op brede en integrale analyse als basis voor het opstellen van een plan van aanpak;
- Bespreken met ouders en jeugdige en documenteren van het plan van aanpak (bij voorkeur binnen zes weken, wat in praktijk heel lastig kan zijn) op basis met haalbare eindsituatie (doelen op verschillende levensgebieden) en hoe tot deze situatie te komen. Veiligheidsafspraken zijn onderdeel van het plan van aanpak;
- Motiveren van het gezin om gezamenlijk de problemen aan te pakken;
- Multidisciplinair reflecteren (intern bij de GI) inclusief het betrekken van een gedragsdeskundige bij kernbesluiten;
- Dossiervorming. deze bevat een zorgvuldige uitwerking van het onderzoek, waarvan het resultaat van het feitenonderzoek en de analyse zorgvuldig en navolgbaar zijn vastgelegd. Feiten en meningen zijn in het dossier van elkaar gescheiden. Het is transparant en navolgbaar hoe opmerkingen in het kader van hoor en wederhoor zijn verwerkt. Reacties van ouders zijn hierin meegenomen en expliciet gemaakt;
- In geval van een aanvraag voor een machtiging uithuisplaatsing: jeugdbeschermer verzorgt mondelinge en schriftelijke onderbouwing waarom een uithuisplaatsing noodzakelijk is.

3.1.4 Randvoorwaarden: wat is hiervoor nodig

- Een zorgvuldig doorlopen voortraject met betrokkenheid van onder andere wijkteams, Veilig Thuis en de RvdK;
- In het advies van de RvdK en de uitspraak van de rechter zitten heldere aanknopingspunten waarmee de jeugdbeschermer zijn taak goed kan vervullen. Zo wordt er bijvoorbeeld duidelijk ingegaan op de aard en mate van bedreiging(en) voor de betreffende jeugdige(n);
- Hulpverleners en andere professionals die bij het gezin betrokken zijn (geweest), zijn beschikbaar voor consultatie door de betrokken jeugdbeschermer met het oog op het opstellen van het plan van aanpak en de veiligheidstaxatie. Zij verstrekken indien nodig en wanneer beschikbaar (al dan niet vanuit eigen beweging) inlichtingen over de jeugdige met een kindbeschermingsmaatregel en over het gezin/netwerk waar de jeugdige zich in bevindt die noodzakelijk kunnen zijn voor de uitvoering van de maatregel;
- Jeugdbeschermers hanteren een passend instrument voor de veiligheidstaxatie;
- Interne ondersteuning (binnen GI) om kernbesluiten en kernoordelen in teamverband te (kunnen) maken en om benodigde expertise te kunnen raadplegen zoals de gedragswetenschapper en juristen;
- De jeugdbeschermer is afhankelijk van ieders medewerking om de termijn van zes weken te kunnen halen;
- Samenwerking in de keten (elkaar kennen, tijd maken, (tijdig) informeren en aanspreken).

Facultatief bespreekpunt in het contractgesprek:

- Hoe wordt invulling gegeven aan gezinsgerichtheid en zicht op veiligheid en ontwikkelingsbedreiging van andere jeugdigen in het gezin? In het kwaliteitskader wordt beschreven dat een jeugdbeschermer minimaal ook zicht heeft op de (acute) veiligheid van andere jeugdigen in het gezin. Gemeenten en GI's kunnen aanvullende afspraken maken over wat er nog meer gedaan kan worden voor overige gezinsleden.

3.2 Tijdsbesteding

Het onderzoek van Significant Public (2022) geeft een inschatting inclusief bandbreedte voor de stap 'instroom en plan van aanpak' (deze stap komt namelijk overeen met wat in dat onderzoek de 'beginfase' wordt genoemd). De doorlooptijd van deze stap is gemiddeld zes weken en eindigt als er een plan van aanpak ligt.

De gemiddelde benodigde tijd van 4,5 uur per week voor deze stap sluit aan bij de beschreven prestaties bij deze stap indien het gaat om een nieuwe casus. Zo moet er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met meerdere bezoeken aan het gezin/de gezinsleden, inclusief aan de jeugdige. Deze bezoeken zijn belangrijk met het oog op het gezinsgericht

werken en gedragen besluitvorming (komen tot een gedragen plan van aanpak). Ook de interne (multidisciplinaire) casuïstiekbespreking en gesprekken met mensen uit het netwerk van het gezin vragen de nodige tijd van de jeugdbeschermer. Het plan van aanpak moet uitgewerkt worden (tot op z'n minst een gedragen koers) en er moet sprake zijn van gedegen (feiten)onderzoek en dossiervorming.

Bij een verlengde ots is deze processtap niet expliciet aan de orde, aangezien de casus al is opgepakt door de GI en er al een plan van aanpak ligt. Toch ligt het voor de hand dat gedurende het tweede jaar opnieuw goed naar het plan van aanpak moet worden gekeken en dat een en ander moet worden bijgesteld of toegevoegd. Het is dan belangrijk om de ouders hierbij goed te blijven betrekken en om relevante informatie op te halen uit het netwerk. Tegelijkertijd is de situatie na het eerste jaar wel anders dan bij het begin van een ots, waarbij de jeugdbeschermer het gezin inclusief de jeugdige (in veel gevallen) nog niet (goed) kent. De benodigde tijd van deze processtap bij een verlengde ots is gemiddeld genomen minder dan bij een nieuwe ots. Gemiddeld genomen voor alle ots'en gaan we uit van 3,9 uur per week voor deze stap (23 uur in totaal).

De gepresenteerde benodigde tijd voor deze stap moet worden gezien als tijd die gemiddeld genomen nodig is voor deze stap. In de praktijk kan de benodigde tijd voor deze stap sterk variëren en kan de benodigde tijd oplopen tot zo'n 6 uur per week. Een zeer complexe casus kan bijvoorbeeld om meer gesprekken met gezinsleden vragen (beide ouders apart) en geeft extra noodzaak om mensen uit de verschillende netwerken van de ouders te spreken. Ook vragen dergelijke complexe casussen om meer interne consultatie van bijvoorbeeld gedragswetenschappers. In sommige casussen, bijvoorbeeld als er sprake is van zeer complexe scheidingsproblematiek, wordt op onderdelen een extra jeugdbeschermer ingezet.

	Gemiddeld ⁴
Gemiddeld aantal uur per week	3,9
Aantal weken (gemiddeld)	6
Gemiddeld aantal uur voor de gehele stap	23,2

⁴ De gepresenteerde cijfers zijn afgerond. Het gemiddeld aantal uur voor de gehele stap (aantal uur per week keer aantal weken) kan afwijken door deze afronding. De berekeningen zijn gedaan met niet afgeronde cijfers.

4 Processtap ‘toeleiden naar passende hulp’

Deze prestatiebeschrijving bouwt voort op het Kwaliteitskader Jeugdbescherming. Het duidt de activiteiten van de jeugdbeschermers en de randvoorwaarden om deze taken goed te kunnen uitvoeren. Bij verlengde ots valt deze processtap in sommige gevallen weg. Echter, ook bij een verlengde ots kan er sprake zijn van toeleiden naar passende hulp, bijvoorbeeld wanneer er tijdelijke hulpverleningsvormen ingezet zijn die na een jaar aflopen of wanneer de thuissituatie eerst voldoende veilig moest zijn voordat er hulp ingezet kan worden. In het Kwaliteitskader Jeugdbescherming staat beschreven dat het streven is dat uiterlijk binnen drie maanden na het uitspreken van een ots passende hulp is gestart. De vorige processtap duurt in de basis zes weken. Voor deze stap gaan we uit van een looptijd van zeven weken. De vorige processtap en deze processtap samen duren daarmee 13 weken, oftewel 3 maanden.

4.1 Prestatiebeschrijving

4.1.1 Doel van processtap

Tijdig passende hulp en ondersteuning inzetten voor de jeugdige en het gezin zoals in het plan van aanpak beschreven staat. De subdoelen hierbij zijn:

- i. Tijdig passende hulp en ondersteuning voor de jeugdige;
- ii. Passende hulp en ondersteuning voor het gezin;
- iii. Indien nodig overbruggingszorg;
- iv. Ouders en jeugdige motiveren om de hulp en ondersteuning te accepteren;
- v. Samenwerking ouders, jeugdige en hulpverleners stimuleren.

Noot: hulp en ondersteuning is breder dan jeugdhulp alleen, kan ook gericht zijn op één of beide ouders. Dit is hieronder aangeduid als (jeugd)hulp.

4.1.2 Grondslag: voor welke situaties en voor welke jeugdigen/gezinnen is deze stap bedoeld

Deze processtap start nadat het plan van aanpak is vastgesteld. Daarin is opgenomen wat de vraag van het gezin is en welke vorm van hulpverlening ingezet dient te worden voor de jeugdige en/of andere gezinsleden.

4.1.3 Inhoud: Welke activiteiten worden door jeugdbeschermers uitgevoerd

- Afstemming met ouders en jeugdigen over inzet van (jeugd)hulp en gesprekken voeren om ouders te motiveren en te stimuleren;
- Inhoudelijke afstemming met deskundige van gemeente over inzet van passende zorg;
- Toeleiden naar een aanbieder die benodigde (jeugd)hulp kan leveren (bedenken, contact opnemen, regelen);
- Bijstellen van plan als nodig (eventueel *second best* optie inzetten of overbrugging regelen);
- Voor inzet van jeugdhulp: administratieve afhandeling richting gemeente op basis van woonplaatsbeginsel (formulieren, toewijzingen versturen) en afhandeling richting zorgaanbieders (aanmeldformulieren, telefoongesprekken, mails, et cetera);
- Andere administratieve afhandeling zoals formulieren invullen voor WMO, verlengde jeugdhulp, Wlz, aanvraag vervoer et cetera;
- Stimuleren van samenwerking en regievoering op de diverse hulpverleners betrokken bij het gezin;
- Opschalen naar regionaal expertteam (RET) of regionale expertisecentra (REC) wanneer het niet lukt om passende hulp in te zetten (inclusief het invullen van de bijbehorende formulieren en het maken van de afspraak);
- Het voeren van bemiddelingsgesprekken ter voorkoming van klachten;
- Afwikkeling van eventuele klachtprocedures (geïnitieerd door ouder(s)) gericht op herstel van relatie met de ouders. Indien dat niet meer mogelijk is: overdracht aan collega jeugdbeschermers of in sommige gevallen aan een andere GI;

4.1.4 Randvoorwaarden: wat is hiervoor nodig

- De Jeugdwet bepaalt dat jeugdbeschermers met gemeenten overleggen over de in te zetten hulp. Dit betekent dat de GI per casus in overleg treedt met (een deskundige van) de gemeente over de eventuele in te zetten jeugdhulp voor de jeugdige. Zeker wanneer de deskundige van de gemeente het gezin al kent en ook weet welke hulpverleners in het verleden al bij het gezin betrokken zijn geweest, kan dit meerwaarde hebben. Ook kunnen deskundigen van gemeenten actueel zicht hebben op de wachttijden en kunnen zij meedenken over alternatieven. Overeenstemming met de gemeente per casus wordt niet geëist, omdat het uiteindelijk de GI is die de wettelijke verantwoordelijkheid heeft om de door de rechter opgedragen maatregel uit te voeren;
- De gemeente zorgt ervoor dat verwijzers (waaronder de GI) gemakkelijk zicht hebben op GI het ingekochte hulpaanbod van de gemeente en regio (sociale kaart);
- De gemeente koopt voldoende hulp in die passend is bij de hulpvragen van gezinnen en jeugdigen met een beschermingsmaatregel. Gemeente betreft de inzichten en wensen van GI's bij de planvorming van de inkoop;
- Voldoende passende jeugdhulp ingekocht door gemeente zodat wachtlijsten beperkt zijn. Hetzelfde geldt voor volwassenhulp, GGZ, schuldhulpverlening en andere vormen van zorg en ondersteuning.

Bespreekpunt in contractgesprek:

- Dit koppelvlak tussen gemeenten en GI vraagt structureel afstemming en wederzijdse aandacht opdat tijdig passende hulp kan worden ingezet. Dit betreft enerzijds de inkoopafspraken (voldoende jeugdhulp en beperkte wachtlijsten) en anderzijds het afstemmingsproces over de inzet van passende hulp op cliëntniveau.

4.2 Tijdbesteding

Toeleiden naar passende hulp wordt in het onderzoek van Significant Public (2022) naar de benodigde tijd van jeugdbescherming niet als aparte fase onderscheiden, maar meegenomen als onderdeel van de 'middenfase'. Zoals uit de prestatiebeschrijving blijkt, zoekt de jeugdbeschermers in deze stap bij het plan van aanpak passende hulpverlening. Daarbij legt de jeugdbeschermers contact met aanbieders van deze hulp en stemt met hen af over de in te zetten hulp. De huidige praktijk is zo dat er vaak geen passende hulp tijdig genoeg beschikbaar is en dat jeugdbeschermers veelal zelf op zoek gaan naar een aanbieder die ruimte heeft om de gevraagde hulp te verlenen. Ook stemt de jeugdbeschermers af met de gemeente over passende hulp en over eventuele alternatieven (zie ook de prestatiebeschrijving bij deze stap).

Hoeveel tijd deze processtap vraagt, is moeilijk in te schatten. De benodigde tijd is sterk afhankelijk van de (knelpunten in de) regio en beschikbaarheid van hulp en de mate van overzicht over beschikbare plekken. In een ideale situatie, waarbij dit koppelvlak goed werkt, is de benodigde tijd voor de GI beperkt. Voor veel regio's is het momenteel realiteit dat jeugdbeschermers hier relatief veel tijd aan besteden. De gemiddelde intensiteit van de inzet gericht op het toeleiden naar passende hulp ligt in deze huidige verre van ideale situatie bij een nieuwe casus al snel op 2,2 uur per week extra⁵, maar deze inzet is zoals gezegd wel sterk afhankelijk van de regionale context. Indien ervan wordt uitgegaan dat het na de stap 'instroom en plan van aanpak' gemiddeld nog zeven weken duurt voordat er passende hulp gestart is, moet voor een nieuwe casus uit worden gegaan van 15,6 uur inzet.

Bij een verlengde ots kan deze processtap (wederom) aan de orde zijn. Naarmate de tijd verstrijkt, wordt de kans namelijk steeds groter dat er op een zeker moment opnieuw passende hulp gevonden moet worden nadat om wat voor reden dan ook de bestaande hulp moet stoppen. Hierbij hebben jeugdbeschermers mogelijk opnieuw te maken met wachttijden, wat ervoor kan zorgen dat deze fase langer dan zeven weken duurt.

Gemeenten en GI's kunnen bij het onderbouwen van tarieven in deze stap rekening houden met de regionale situatie, bijvoorbeeld de mate waarin gemeenten ondersteuning bieden bij het vinden van passende hulp en het faciliteren van

⁵ Ten opzichte van de processtap 'regie houden op de voortgang met betrekking tot beoogd resultaat' (zie volgend hoofdstuk). Deze fase loopt parallel aan de 'toeleiden naar passende hulp fase'.

de aanmelding. Zo zijn er gemeenten waar een zorgmakelaar of iets vergelijkbaars het zoeken naar passende hulp voor de jeugdbeschermer eenvoudiger maakt. Dit betekent tijdswinst voor de jeugdbeschermer.

	Gemiddeld ⁶
Gemiddeld aantal uur per week	2,2
Aantal weken (gemiddeld)	7
Gemiddeld aantal uur voor de gehele stap	15,6

⁶ De gepresenteerde cijfers zijn afgerond. Het gemiddeld aantal uur voor de gehele stap (aantal uur per week keer aantal weken) kan afwijken door deze afronding. De berekeningen zijn gedaan met niet afgeronde cijfers.

5 Processtap ‘regie houden op voortgang met betrekking tot beoogd resultaat’

Deze prestatiebeschrijving bouwt voort op het Kwaliteitskader Jeugdbescherming. De beschrijving duidt de activiteiten van de jeugdbeschermers en de randvoorwaarden om deze taken goed te kunnen uitvoeren.

5.1 Prestatiebeschrijving

5.1.1 Doelen van processtap

1. Borgen dat er wordt gewerkt aan de doelen in het plan van aanpak;
2. De hulp die in het gezin wordt ingezet is goed op elkaar afgestemd;
3. De jeugdbeschermer blijft in contact met jeugdige en ouders en houdt zicht op de veiligheid;
4. De jeugdbeschermer bevordert de gezinsband tussen de ouders en de jeugdige.

5.1.2 Grondslag: voor welke situaties en voor welke jeugdigen/gezinnen is deze stap bedoeld

Het plan van aanpak vormt het vertrekpunt voor activiteiten in deze fase.

5.1.3 Inhoud: welke activiteiten worden door jeugdbeschermers uitgevoerd

- Door contact met alle betrokkenen zicht houden op de voortgang plan van aanpak. Bijsturen, richting ouders en jeugdige en/of richting hulpverleners wanneer de uitvoering van het plan stagneert. Waar nodig stelt de jeugdbeschermer de doelen bij en stemt aanpassingen in het plan af met betrokken hulpverleners;
- Regelmatig contact met de ouders en de jeugdige, met aandacht voor zowel de relatie die de jeugdbeschermer heeft met het gezin, de gezinsleden onderling en de actuele veiligheid. De jeugdige en de ouders worden meegenomen in tussentijdse evaluaties en worden geïnformeerd over de waargenomen voortgang, zodat besluiten (bijvoorbeeld over het vervolg van een maatregel) navolgbaar zijn voor de ouders. De frequentie van het contact met jeugdige en ouders is vaak lager dan in voorgaande fases;
- Toezicht houden op een (eventuele) omgangsregeling. Het uitvoeren van de omgangsregeling is geen wettelijke taak, maar regelmatig wel de praktijk. In sommige gevallen betekent dit extra reistijd (binnen of buiten de eigen regio) voor de jeugdbeschermer;
- ‘Linking pin’ zijn voor het gezin met andere betrokken hulpverleners en instanties;
- Voeren van gesprekken gericht op bevorderen van samenwerking en afstemming tussen de diverse hulpverleners betrokken bij het gezin en hier verslagen voor opstellen en delen met betrokkenen. Jeugdbeschermer werkt domeinoverstijgend en integraal;
- Waar nodig vindt binnen de GI intercollegiale afstemming plaats (multidisciplinair). Bij alle kernbesluiten (zie kwaliteitskader jeugdbescherming) wordt een gedragswetenschapper betrokken. Jeugdbeschermers maken tijd voor intervisie en evaluatie van complexe casussen;
- Het inzetten van het juridisch instrumentarium, zoals het indienen van een verzoek met betrekking tot de omgang, schriftelijke aanwijzingen geven, et cetera;
- (Bij uit huis geplaatste jeugdige) Voorbereiden van een perspectiefbesluit. Dit geeft antwoord op de vraag of een uit huis geplaatste jeugdige weer thuis kan wonen en verder opgroeien bij zijn ouders, of dat dit perspectief van de jeugdige elders ligt;
- Dossievorming;
- Het voeren van bemiddelingsgesprekken ter voorkoming van klachten;
- Afwikkeling van eventuele klachtprocedures (geïnitieerd door ouder(s)) gericht op herstel van relatie met de ouders. Indien dat niet meer mogelijk is: overdracht aan collega jeugdbeschermer of in sommige gevallen aan een andere GI;

- Voorbereiden, afstemmen ten behoeve van en het bijwonen van zittingen;
- Acteren als er sprake is van acute onveiligheid en waar nodig het veiligheidsplan samen met de betrokkenen aanpassen;
- Het indienen van een verzoek tot machtiging uithuisplaatsing bij de kinderrechter;
- Jeugdige uit huis plaatsen wanneer de doelen van de ots niet gehaald worden en het te onveilig in de thuissituatie is geworden;
- Bij stagnatie in de hulpverlening samen met de betrokkenen zoeken naar andere oplossingen, bijvoorbeeld door een aanmelding bij andere vormen van hulpverlening;
- Acteren op vragen en opmerkingen van jeugdigen en ouders;
- Vanaf het moment dat de jeugdige 16,5 jaar is: voorbereidingen treffen op het achttiende levensjaar. Administratieve handelingen zoals DigiD, zorgverzekering, uitkering, zorg- en huurtoeslagen, woonruimte, huisarts, Wmo/Wlz/pgb, et cetera.

5.1.4 Randvoorwaarden: wat is hiervoor nodig

- Professionals (jeugdhulp en breder) betrokken bij het gezin delen gevraagd en ongevraagd informatie met de jeugdbeschermer over de voortgang van de hulpverlening;
- Samenwerking in de jeugdbeschermingsketen met oog voor kwaliteit en effectiviteit van de (jeugd)hulp.

Facultatief bespreekpunt in contractgesprek:

Welke rol vervult de jeugdbeschermer bij het praktisch uitvoeren van een omgangsregeling? Dat er een omgangsregeling is en dat deze wordt uitgevoerd is de verantwoordelijkheid van de jeugdbeschermer. Dat wil niet zeggen dat de jeugdbeschermer zelf de omgangsregeling uitvoert. De jeugdige (of een van de ouders) moet (kunnen) reizen of er moet een neutraal terrein beschikbaar zijn. Dit kost tijd en kan door een andere partij worden uitgevoerd.

5.2 Tijdbesteding

De processtap 'regie houden op voortgang m.b.t. beoogd resultaat' sluit goed aan bij wat in het onderzoek naar benodigde tijd onder de 'middenfase' wordt verstaan. Er is echter een belangrijk verschil. In het onderzoek naar de benodigde tijd werd ook het toeleiden naar passende hulp onder deze fase geschaard. Wanneer er naar de schatting uit het onderzoek naar de benodigde tijd wordt gekeken, moet hiervoor worden gecorrigeerd.

Het onderzoek naar de benodigde tijd gaat uit van gemiddeld 1,7 uur per week, per jeugdige (2,7 uur per gezin) inclusief toeleiden naar passende hulp. De stap zelf duurt bij een ots van een jaar 34 weken (waarvan zes weken overlappend met de stap toeleiden naar passende hulp). Dat komt neer op 60 uur gemiddeld voor deze gehele stap. Exclusief toeleiden naar passende hulp gaat het gemiddeld genomen om (60-16⁷) 44 uur (1,3 uur per week).

Ook in deze stap kan de benodigde tijd per week en per casus sterk variëren. Een belangrijke complicerende factor in deze fase is bijvoorbeeld complexe scheidingsproblematiek. Vooral in casussen met zeer complexe scheidingsproblematiek moet extra worden afgestemd met (beide) ouders en is de kans op klachten en juridische procedures groot. De inschatting uit het onderzoek naar benodigde tijd gaat uit van bijna dubbel zoveel tijd als bij casussen zonder deze complexe scheidingsproblematiek. Deze casussen tellen dan ook relatief zwaar mee in de gemiddelde benodigde tijd voor deze stap.

	Gemiddeld
Gemiddeld aantal uur per week	1,3
Aantal weken	34
Gemiddeld aantal uur voor de gehele stap	44,2

⁷ Dit zijn afgeronde cijfers. We corrigeren ten opzichte van het onderzoek naar de benodigde tijd voor de processtap toeleiden naar passende hulp (15,6 uur).

6 Processtap ‘vervolg: afsluiten of verlengen’

Deze prestatiebeschrijving bouwt voort op het Kwaliteitskader Jeugdbescherming. De beschrijving duidt de activiteiten van de jeugdbeschermers en de randvoorwaarden om deze taken goed te kunnen uitvoeren. Deze processtap duurt twaalf weken.

6.1 Prestatiebeschrijving

6.1.1 Doelen van processtap

- a. De jeugdbeschermer bereidt een weloverwogen en voor betrokken partijen goed navolgbaar besluit van de rechter voor (inclusief goede onderbouwing) of een maatregel kan worden afgesloten of moet worden verlengd;
- b. Bij het afsluiten van een maatregel de veiligheid en de inzet van passende hulpverlening borgen.

6.1.2 Grondslag: voor welke situaties en voor welke jeugdigen/gezinnen is deze stap bedoeld

Besluit door rechter is nodig over verlenging of tussentijdse beëindiging van de maatregel. Het niet-verlengen van de maatregel gebeurt zonder de tussenkomst van een rechter. Wel dient het voornemen om niet te verlengen getoetst te worden door de RvdK. Het kan ook voorkomen dat de rechter tegen het voorstel van de jeugdbeschermer in besluit tot het niet verlengen van de maatregel

6.1.3 Inhoud: welke activiteiten worden door jeugdbeschermers uitgevoerd

- Voorbereiding en onderbouwing van het besluit;
- Dossiervorming;
- Gesprekken met jeugdige en ouders en andere betrokken hulpverlening over afwegingen rond afsluiting of verlenging;
- Besluiten over al dan niet (adviseren tot) verlengen van een maatregel zijn kernbesluiten. Daar is altijd een gedragsdeskundige bij betrokken;
- Het voeren van bemiddelingsgesprekken ter voorkoming van klachten;
- Afwikkeling van eventuele klachtprocedures (geïnitieerd door ouder(s)) gericht op herstel van relatie met de ouders;
- Bij verlengen:
 - i. opstellen van verzoekschrift;
 - ii. afstemmen met ketenpartners;
 - iii. advies inwinnen bij RvdK (bij verlenging uithuisplaatsing);
 - iv. indienen van het verzoekschrift (werkafpraak rechtbank: acht weken voor einddatum maatregel);
- Bij niet-verlengen:
 - i. Het voornemen om niet te verlengen 2 maanden voor het aflopen van de maatregel ter toetsing voorleggen aan de RvdK.
 - ii. opstellen borgingsplan waarin afspraken staan over hoe het gezin de veiligheid en de behaalde verandering kan behouden, de signalen van terugval en wat ouders kunnen doen bij een terugval
 - iii. Het houden van netwerkoverleggen waarin deze afspraken van het borgingsplan worden teruggekoppeld en besproken;
 - iv. afrondende gesprekken;
 - v. evalueren ots;
 - vi. jeugdige en gezin adviseren over en ondersteunen bij het verkrijgen van zorg in het vrijwillige kader (waar nodig);

-
- vii. Indien niet-verlengen in het kader van meerderjarigheid moeten alle activiteiten in het kader van meerderjarigheid worden uitgevoerd, zoals overdracht naar het vrijwillig kader, aanvragen mentorschap/bevindvoering/curatele, zoeken en regelen van een vervolgplek of vervolg hulp.

6.1.4 Randvoorwaarden: wat is hiervoor nodig

- Tijdig advies van RvdK over het advies van GI inzake verlengen van maatregel;
- Professionals betrokken bij het gezin delen informatie die nodig is voor afwegingen bij het besluit, specifiek over de veiligheidssituatie;
- Er is hulp beschikbaar, bijvoorbeeld vanuit het lokale team van de gemeente, om het borgingsplan uit te voeren. Warme overdracht aan het lokale team.

6.2 Tijdsbesteding

De processtap 'vervolg: afsluiten of verlengen' sluit goed aan bij de 'eindfase' uit het onderzoek van Significant (2022) naar de benodigde tijd. Voor deze stap hebben jeugdbeschermers gemiddeld genomen ongeveer 1,6 uur per week nodig. Deze stap duurt twaalf weken en vraagt daarmee (gemiddeld genomen en afgerond) negentien uur van de jeugdbeschermer. Daarmee wordt rekening gehouden met de afspraak dat een afsluiting minimaal acht weken voor de einddatum bij de RvdK wordt gemeld en met de afspraak dat een verzoek tot verlenging minimaal acht weken voor de einddatum bij de rechtbank wordt ingediend. Bij een verlengde ots is de tijdsbesteding in deze stap vergelijkbaar met de schatting voor deze processtap in het eerste jaar.

Uit cijfers van het CBS blijkt dat ongeveer 60% van de in 2021 afgeronde trajecten een ots langer dan een jaar heeft geduurd. In het onderzoek naar de benodigde tijd werd door jeugdbeschermers aangegeven dat dit vooral voor gezinnen met multiproblematiek geldt. In het onderzoek naar de benodigde tijd wordt aangegeven dat een verlenging doorgaans meer tijd kost dan een afsluiting en dat in het geval van complexe scheidingsproblematiek aanzienlijk meer tijdsinzet nodig is.

	Gemiddeld ⁸
Gemiddeld aantal uur per week	1,6
Aantal weken	12
Gemiddeld aantal uur voor de gehele stap	19

⁸ De gepresenteerde cijfers zijn afgerond. Het gemiddeld aantal uur voor de gehele stap (aantal uur per week keer aantal weken) kan afwijken door deze afronding. De berekeningen zijn gedaan met niet afgeronde cijfers.

7 Voogdij

Deze prestatiebeschrijving bouwt voort op het hoofdstuk over voogdij in het Kwaliteitskader Jeugdbescherming. De prestatiebeschrijving duidt specifiek de activiteiten van de jeugdbeschermers en de randvoorwaarden om deze activiteiten goed te kunnen uitvoeren.

Op het moment dat de GI de voogdij krijgt, is een jeugdbeschermer in de rol van voogd de wettelijke vertegenwoordiger van de jeugdige en neemt belangrijke beslissingen. Om de jeugdige te kunnen vertegenwoordigen, is een goede relatie met de jeugdige belangrijk. Daarnaast heeft de jeugdbeschermer te maken met het systeem van de jeugdige, die per situatie kan verschillend: de ouder(s), de plek waar de jongere opgroeit (pleeggezin, gezinshuis, instelling, etc.) en eventuele andere familieleden en het netwerk om de jongere heen. De jeugdbeschermer speelt een rol bij het systeem op de hoogte houden en probeert het systeem om de jongere heen, samen te laten werken.

De doelen voogdij en de activiteiten van de voogd zijn gericht op het belang van de jeugdige die woont bij andere opvoeders dan de biologische ouders. De jeugdige wordt opgevoed in een pleeggezin, gezinshuis, instelling of op een andere plek. De vervangende opvoeders op deze 'woonplek' zijn hieronder aangeduid als 'verzorgers'. De voogd werkt nauw samen met deze verzorgers en de professionals betrokken bij de jeugdige (hierna: 'jeugdzorgwerkers') op basis van een plan van aanpak.

7.1 Prestatiebeschrijving

7.1.1 Doelen van voogdij

De belangrijkste resultaten bij voogdij zijn:

- a. Ontwikkelingsbedreiging is zodanig afgewend, dat er geen nieuwe schade ontstaat;
- b. Fysieke en/of psychische veiligheid is geborgd;
- c. Stabiliteit en continuïteit in de opvoedingssituatie is gegarandeerd vanuit professioneel wettelijk vertegenwoordigerschap.

De activiteiten van de jeugdbeschermer in het geval van voogdij zijn gericht op de volgende doelen:

- a. Borgen dat er sprake is van een stabiele opvoedsituatie;
- b. De jeugdbeschermer zorgt voor de wettelijke vertegenwoordiging van de jeugdige;
- c. De jeugdbeschermer blijft in contact met jeugdige en verzorgers/pleegouders en houdt zicht op de veiligheid;
- d. De band onderhouden tussen jeugdige en de biologische familie, afgestemd op belang van de jeugdige;
- e. De hulp voor de jeugdige is goed op elkaar afgestemd;
- f. Het nemen van besluiten in het belang van en met betrokkenheid van de jeugdige.

7.1.2 Grondslag: voor welke situaties en voor welke jeugdigen/gezinnen is deze stap bedoeld

Bij voogdij is de GI belast met het gezag over een minderjarige (jeugdige tot 18 jaar). Dit kan in verschillende situaties:

- a. Er is geen ouder of ander persoon (meer) die het gezag kan uitoefenen (bv. vanwege overlijden van de ouder(s) of onbevoegdheid van de ouder, artikel 1:295 en 1:253r BW);
- b. Het gezag van de ouder(s) is door de rechter beëindigd (artikel 1:266 BW);
- c. Er is een acute situatie die bedreigend is voor de jeugdige en iemand anders dan de ouder moet de beslissingen nemen (voorlopige voogdij, artikel 1:241 BW).

7.1.3 Inhoud: welke activiteiten worden door jeugdbeschermers uitgevoerd

- Veelvuldig persoonlijk contact met en aandacht voor het welbevinden van de jeugdige. Dit betekent dat de jeugdbeschermer er voor de jeugdige is op de belangrijke (moeilijke én mooie) momenten;
- Door contact met jeugdige, verzorgers en jeugdzorgwerkers zicht houden op de voortgang van het plan van aanpak. Bijsturen of bijstellen wanneer de uitvoering van het plan stagneert. Waar nodig organiseren, al dan niet anticiperend, van extra ondersteuning voor de jeugdige;
- Wanneer de jeugdige in aanraking komt met politie of justitie, contact onderhouden met veiligheidsketen;.
- Bij ontstaan van onhoudbare situatie in de woonsituatie (risico op breakdown) gesprekken voeren met betrokkenen waarbij overplaatsing van de jeugdige tot de mogelijkheden behoort. De jeugdbeschermer zorgt voor kwaliteitsbewaking op plekken waar de jeugdigen verblijven; De situatie stabiliseren na incidenten en calamiteiten en meewerken aan reflectiebijeenkomsten en/of onderzoeken;
- Voorbereiden op zelfstandigheid en wanneer jeugdige dat wenst het organiseren van verlengde jeugdhulp na 18 jaar. Het lokale team wordt geïnformeerd wanneer de jeugdige 16,5 jaar is. Verder verzorgt de jeugdbeschermer zaken als een DigiD, (zorg)verzekering, bankrekening, uitkering, toeslagen en studiefinanciering, woonruimte, huisarts, Wmo, Wlz, pgb, belastingaangifte en begeleidt de jeugdbeschermer de jeugdige bij het leren omgaan met geld;
- Indien nodig aanvragen van bewindvoering, mentorschap of curatele;
- Onderzoeken of er een vertrouwenspersoon/natuurlijk persoon is die de rol van de voogd (het gezag) op zich kan nemen (zoals de pleegouder(s) of een burgervoogd). Hierbij is aandacht voor gezagsoverdracht;
- Opstellen en toezien op uitvoering van de omgangsregeling met de ouders, waarbij er afspraken worden gemaakt over de acute veiligheid in de omgang met de ouders. Hiervoor wordt contact onderhouden en geëvalueerd met de ouders, en waar nodig contact met hun hulpverleners. Het uitvoeren van de omgangsregeling is geen wettelijke taak, maar soms wel de praktijk, wat extra reistijd (binnen of buiten de eigen regio) voor de jeugdbeschermer kan betekenen;
- Onderhouden van de band met familie van de jeugdige, dus ook met eventuele broer(tjes) en zus(jes) die in een andere woonsituatie kunnen verblijven, mogelijk met een voogd van een andere GI;
- Zakelijke en formele vertegenwoordiging van de jeugdige bij het regelen van studie, verzekeringen, financiën, vermogensbeheer etc. Indien van toepassing afwikkelen van erfenis en/of juridisch en financieel beheer van vermogen, schulden. In sommige situaties is toestemming van de rechter nodig;
- (Minimaal) jaarlijkse evaluatie. Het daarvoor organiseren van overleggen met de jeugdige, zijn/haar verzorgers, hun netwerk en de betrokken hulpverleners en instanties. Waar nodig vindt er multidisciplinaire, intercollegiale afstemming plaats om gezamenlijk tot de juiste inzichten te komen;
- Waar van toepassing onderzoeken of burgervoogdij, en daaraan gerelateerde gezagsoverdracht in het belang van de jeugdige en ook duurzaam kan zijn,
- MDO binnen de GI over aanpassingen in het plan van aanpak en belangrijke besluiten rond de jeugdige;
- Intervisie en evaluatie van complexe casussen;
- Dossiervorming;
- Informeren van ouders en jeugdige over hun rechten en plichten en de klachtenregeling;
- Het voeren van bemiddelingsgesprekken ter voorkoming van klachten;
- Afwikkeling van eventuele klachtprocedures (geïnitieerd door ouder(s) of verzorgers). Indien dat niet meer mogelijk is: overdracht aan collega-jeugdbeschermer.

7.1.4 Randvoorwaarden: wat is hiervoor nodig

- Samenwerking met opvoeders en jeugdzorgwerkers in de uitvoering van het plan en het maken van afwegingen in het belang van de jeugdige. Deze partijen delen gevraagd en ongevraagd informatie met elkaar;
- Pleegouders en hulpverleners die betrokken zijn bij de jeugdige dragen bij aan het bevorderen van de band tussen ouders en jeugdige en werpen geen drempels op die het contact in de weg kunnen zitten;

-
- Wanneer aanpassing van hulpverlening nodig is, afstemming met gemeente over en organiseren van passende hulp en ondersteuning, zie randvoorwaarden beschreven in paragraaf 4.1.4 voor ots.

Facultatief bespreekpunt in contractgesprek:

- Welke rol vervult de jeugdbeschermer bij het praktisch uitvoeren van een omgangsregeling? Dat er een omgangsregeling is en dat deze wordt uitgevoerd is de verantwoordelijkheid van de jeugdbeschermer. Dat wil niet zeggen dat de jeugdbeschermer zelf de omgangsregeling uitvoert. De jeugdige (of een van de ouders) moet (kunnen) reizen of er moet een neutraal terrein beschikbaar zijn. Dit kost tijd en kan ook door een andere partij worden uitgevoerd.

7.2 Tijdbesteding

De voogd is meerjarig betrokken, gedurende verschillende levensfasen. De benodigde inzet van de voogd per jaar en per casus kan sterk verschillen, juist vanwege dit meerjarige karakter. Er is geen recent onderzoek beschikbaar waaruit een gemiddelde tijdbesteding van de voogd per jeugdige per week is af te leiden. De jeugdbeschermers die hebben meegedacht met de ontwikkeling van deze prestatiebeschrijving hebben ook input gegeven over de benodigde tijd voor voogdij en de factoren die hierop van invloed zijn.

De benodigde inzet verschilt sterk per casus en is afhankelijk van de levensfase en van 'life events' van de jeugdige. Wat nodig is hangt af van:

- a. De leeftijd van de jeugdige op moment dat de voogdij begint. Het maakt veel uit of de jeugdige op (zeer) jonge leeftijd onder voogdij is komen te staan of pas op latere leeftijd. Op latere leeftijd is de kans groter dat er sprake is van (meer) trauma en dat er meer inzet van de voogd nodig is;
- b. De leeftijd en levensfase in het betreffende jaar. Vanaf de pubertijd en bij wisselingen van school (bijvoorbeeld van het PO naar het VO) spelen identiteitskwetsies, herkomst en trauma vaak op, wat meer tijd van de voogd vraagt. Het gebeurt dan vaker dat er hulp ingezet moet worden en/of dat de huidige woonsituatie niet meer houdbaar is en er een nieuwe plek gevonden moet worden;
- c. De woonsituatie is sterk van invloed op de benodigde tijd van de voogd. Sommige gezinshuizen en pleegouders kunnen heel zelfstandig opereren en weten heel goed wanneer de voogd betrokken moet worden. Andere verzorgers doen veel meer een beroep op of laten meer over aan de voogd. Verhuizingen of noodgedwongen overplaatsingen vragen om meer begeleiding van de voogd;
- d. Soms wonen meerdere voogdkinderen in hetzelfde gezinshuis of pleeggezin (bijvoorbeeld als het familie is, maar dat hoeft niet per se). Dergelijke situaties maken dat de jeugdbeschermer efficiënter zijn/haar tijd kan inzetten doordat bijvoorbeeld bezoeken gecombineerd kunnen worden.
- e. De mate waarin sprake is van (een band met de) biologische ouders. Wanneer die er niet is, en vooral als de jeugdige in een groep van een instelling woont, voelen voogden zich meer verantwoordelijk voor het 'er kunnen zijn' voor het voogdkind, bijvoorbeeld op belangrijke momenten zoals een diploma-uitreiking;
- f. Of, en zo ja de mate waarin jeugdhulp ingezet moet worden of moet worden aangepast. De inzet van jeugdhulp vraagt om extra afstemmen met hulpverleners;
- g. De algemene stabiliteit rond de jeugdige, al dan niet samenhangend met bovenstaande punten. Wanneer er problemen zijn, kan dit gedurende meerdere weken veel inzet van de voogd vragen. De voogd heeft dan veel contact de woonplek, de verzorgers, hulpverleners en de ouders.

Naast bovenstaande punten hebben jeugdbeschermers een sterke behoefte om de jeugdige echt goed te kennen en de ontwikkeling te kunnen volgen. Daarvoor is het belangrijk om er geregeld te zijn voor de jeugdige, ook in situaties waarin het goed gaat en bij de 'mooie momenten in het leven'. Wat precies nodig is om het werk als voogd goed te kunnen doen (zie de doelen bij voogdij) en wanneer dit voldoende is, is op dit moment moeilijk vast te stellen. Er zit altijd meerwaarde in het hebben van meer contact en een betere band met de jeugdige, maar er zijn grenzen aan wat haalbaar is. In de praktijk ervaren jeugdbeschermers momenteel het omgekeerde: door personele krapte is de huidige inzet per jeugdige lager dan de tijd die hiervoor normaal gesproken beschikbaar is. Dit ervaren ze als ongewenst.

Door de diversiteit aan situaties is het inschatten van de tijd die gemiddeld genomen nodig per jeugdige extra ingewikkeld. We verkennen daarom een passende waarde vanuit de spreiding die uit bovenstaande beschrijving volgt. We gebruiken daarbij de schattingen van de tijdsbesteding voor ots als referentie.

De jeugdbeschermers geven aan dat voor een casus in de meest stabiele situatie gemiddeld genomen minimaal 1 uur per week nodig is. Daarbij geven jeugdbeschermers aan dat het niet voor de hand ligt om gemiddeld genomen meer tijd te nemen voor een voogdijkind dan nodig is bij een ots. Rekening houdend met de diversiteit in de casesamenstelling (zie de punten hierboven) schatten jeugdbeschermers dat gemiddeld genomen 1,5 uur per week per jeugdige nodig is om het werk als voogd goed te kunnen doen. Dat neemt niet weg dat er soms meer tijd nodig is en dat er altijd meerwaarde zit in het hebben van meer en beter contact met de jeugdige.

	Gemiddeld
Gemiddeld aantal uur per week	1,5
Aantal weken	52
Gemiddeld aantal uur voor de gehele stap	78

8 Samenvatting benodigde tijd en aandachtspunten bij vertaling naar een passend tarief

8.1 Inleiding

In de vorige hoofdstukken is per processtap een inschatting gegeven van de benodigde tijd uit voor de jeugdbeschermer. In dit hoofdstuk geven we daarvan een samenvattend overzicht voor een ots en voor voogdij. Vervolgens geven we een doorkijkje naar een passende caseload voor jeugdbeschermers. Tenslotte beschrijven we aandachtspunten bij een verdere vertaling van deze schattingen naar een passend tarief.

8.2 Samenvatting benodigde tijd

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de benodigde tijd voor de verschillende stappen in het werk van een jeugdbeschermer (afgerond op hele uren). We maken daarbij onderscheid tussen benodigde tijd voor ots en voogdij. Gezien het door de GI's aangegeven beperkte tijdsverschil wordt hier net als in de rest van dit document geen onderscheid gemaakt tussen een ots in het eerste jaar en een ots na het eerste jaar (verlengde ots). Het uitgangspunt is, net als in de rest van dit document, de gemiddelde benodigde tijd per stap per maatregel en voor een heel jaar.

	Gemiddeld ⁹
Ots	
Instream en plan van aanpak	23
Toeleiden naar passende hulp	16
Regie houden op voortgang met betrekking tot beoogd resultaat	44
Vervolg: afsluiten of verlengen	19
Totaal ots	102
Voogdij	
Totaal voogdij	78

8.3 Naar een passende caseload

De hierboven gepresenteerde benodigde tijd kan worden vertaald naar een caseloadnorm voor jeugdbeschermers. We gaan hierbij uit van 1.200 jaarlijks beschikbare productieve (cliëntgebonden) uren van een fulltime jeugdbeschermer¹⁰. In onderstaande tabel presenteren wij een passende caseload, gegeven bovenstaande benodigde tijd, bij verschillende casesamenstellingen voor ots, voogdij en gecombineerd¹¹. De casesamenstelling baseren wij op landelijke cijfers. Hierbij is het belangrijk om te benoemen dat GI's en regio's verschillende verhoudingen kennen waarin zij te maken hebben met ots'en en voogdij. Onderstaande uitwerking gaat uit van het landelijke beeld en de gemiddelde tijdsbesteding.

⁹ De gepresenteerde cijfers zijn afgerond. De berekeningen zijn gedaan met niet afgeronde cijfers.

¹⁰ In de praktijk wordt ook een norm van 1279 uur (VNG brochure Tarieven 2014 voor jeugdbescherming en jeugdreclassering, p.18) aangehouden.

¹¹ Het maakt nog enig verschil of er, zoals hier van stroomgegevens (aantal maatregelen in een periode) of van standgegevens (aantal maatregelen op een bepaald moment) wordt uitgegaan.

Voor een caseload op basis van alleen maar ots'en komt de caseload op ongeveer 12 jeugdigen uit. Voor een caseload op basis van alleen maar voogdij komt de caseload op ongeveer 15 jeugdigen uit. In 2021 hadden 74% van alle jeugdigen met een kindbeschermingsmaatregel een ots en 26% voogdij¹². Deze casesamenstelling leidt tot een caseload van 12,5 jeugdigen per jeugdbeschermer.

	Gemiddeld
Caseload ots	11,7
Caseload voogdij	15,4
Caseload totaal (74% ots, 26% voogdij)	12,5

Er zijn ook GI's die gezinsgericht werken en bij een caseload uitgaan van het aantal gezinnen in plaats van het aantal jeugdigen met een maatregel. Voor deze GI's kan de ingeschatte benodigde tijd worden vertaald van benodigde tijd per jeugdige naar benodigde tijd per gezin. In het onderzoek naar benodigde tijd (dat ook uitgaat van benodigde tijd per gezin) wordt gerekend met een factor 1,54 kinderen per gezin. Om tot een caseload voor deze GI's te komen moeten de gepresenteerde caseloads in bovenstaande tabel worden gedeeld door 1,54 (caseload ots: 7,6 gezinnen; caseload voogdij: 10 gezinnen; caseload totaal 8,1 gezinnen).

8.4 Aandachtspunten om te komen tot een reële prijs

De hierboven benoemde tijdsbesteding heeft alleen betrekking op cliëntgebonden tijd van de jeugdbeschermer. Dit is alle tijd, ook indirect, die wordt besteed rond een jeugdige. Dit omvat ook reistijd en deelname aan casus-overleg. Om deze tijdsbesteding te vertalen naar een tarief zijn aannames en andere kostprijscomponenten nodig. Als uitgangspunt wordt hier genomen dat een jeugdbeschermer 1200 uur per jaar besteedt aan cliëntgebonden activiteiten. Daarmee heeft de jeugdbeschermer voldoende tijd beschikbaar voor diverse indirecte taken zoals scholing, supervisie, intervisie, voorlichtingen, teamoverleg, inwerken van nieuwe medewerkers en meewerken aan (inspectie)onderzoeken. Met name tijd voor het inwerken van nieuwe medewerkers is het cruciaal door de actuele personele knelpunten bij de GI's. In een reële prijs wordt uiteraard ook rekening gehouden met vakantiedagen (conform cao) en met ziekteverzuim (op basis van actuele cijfers).

Specialistische GI's, zoals het Leger des Heils en de William Schrikker Stichting hebben vaker te maken met (zeer) specialistische situaties die per cliënt meer tijd vragen dan het landelijk gemiddelde. In de vertaling naar een reële prijs en tarief moet hier rekening mee worden gehouden, bijvoorbeeld door een opslag op het standaard tarief te geven.

De lijst met activiteiten per processtap betreft taken van de jeugdbeschermer. Complementaire activiteiten van bijvoorbeeld juristen of gedragsdeskundigen zijn niet opgenomen in deze lijst, alleen de activiteiten van de jeugdbeschermer. Binnen de Norm van verantwoorde werktoedeling kan een GI ervoor kiezen om jeugdbeschermers te ondersteunen bij hun taakuitvoering, bijvoorbeeld door lager gekwalificeerd personeel onder verantwoordelijkheid van de geregistreerde professional¹³. De mate waarin dit gebeurt is niet door ons onderzocht.

Naast kosten en tijd van jeugdbeschermers is uiteraard ook sprake van organisatiedelen die ondersteunend zijn aan de geregistreerde professionals, zoals management, juristen en gedragswetenschappers. Deze duiden we als overhead. Daarnaast kan sprake zijn van directe ondersteuning bij het uitvoeren van de hierboven benoemde activiteiten. Deze directe ondersteuning van het cliëntproces valt niet onder overhead.

¹² Gebaseerd op het aantal jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel in 2021, Beleidsinformatie jeugd, zie CBS Statline.

¹³ Norm verantwoorde werktoedeling, SKJ Kwaliteitsregister Jeugd.

Voor een toelichting op het proces van tariefonderbouwing verwijzen we naar de handreiking Inzicht in tarieven¹⁴. Het rekening houden met elk van deze componenten in tariefafspraken is nodig onafhankelijk van de soort bekostigingsafspraken die regio's met GI's maken. Ook wanneer gewerkt wordt trajectprijzen per cliënt of met een jaarbudget voor GI's is een dergelijke onderbouwing nodig. In elke vorm van bekostiging dienen de beschreven prestaties en benodigde tijd als basis.

¹⁴ Inzicht in tarieven, Handreiking voor het goede gesprek tijdens contractering, juni 2021.

Bijlagen

A. Invloed complexiteit op benodigde tijd jeugdbescherming

Verzwarende factoren

In onderstaande tabel zijn verschillende factoren beschreven die van invloed kunnen zijn op de benodigde tijd van de jeugdbeschermer in verschillende processtappen. Deze factoren zijn afgeleid van het onderzoek naar de benodigde tijd voor de jeugdbescherming en de factoren die daarop van invloed zijn (Significant Public 2022). Voor sommige factoren geldt dat wanneer zij aanwezig zijn in een casus, deze van invloed zijn op alle processtappen. Voor andere factoren geldt dat zij, indien aanwezig, specifiek van invloed zijn op bepaalde processtappen.

Factor	Toelichting
Complexe scheidingsproblematiek	Jeugdbeschermers hebben te maken met een maatschappelijke trend dat bij scheidingen tussen ouders, beide ouders meer betrokken worden of zijn, in plaats van dat één ouder op meer afstand gezet werd. Deze trend is positief maar betekent dat jeugdbeschermers met twee ouders moeten afstemmen en overleggen. Ook komt het bij complexe echtscheidingsproblematiek vaker voor dat ouders het niet eens kunnen worden. Belangrijke onderdelen moeten met beide ouders apart van elkaar worden afgestemd en het kan meer tijd kosten om beide ouders zover te krijgen dat zij het plan van aanpak onderschrijven. Complexe scheidingsproblematiek kan vragen om een andere aanpak en om jeugdbeschermers die weten hoe ze hiermee moeten werken (en hier getraind in zijn). In sommige gevallen is het nodig om samenwerking te zoeken met advocaten en/of mediators.
Aantal klachten en juridische procedures	Door toegenomen juridisering zijn jeugdbeschermers tijd kwijt aan het 'voorkomen van klachten' en het 'anticiperen op klachten'. Dit kost tijd en vraagt om het grondig bijhouden van administratie. Het aantal klachten verschilt zeer sterk per casus en de mate van juridisering ook. Er is een duidelijk samenhang tussen deze factor en complexe scheidingsproblematiek.
Het aantal verlengingen ots	De termijnen voor een ots en machtigingen voor uithuisplaatsingen zijn korter dan voorheen en sluiten mogelijk daardoor minder aan. Er moeten veelal verlengingen worden aangevraagd. Een ots wordt vaker voor drie maanden afgegeven. Wanneer een jeugdbeschermer start met een casus, moet er vrijwel meteen een verlenging worden aangevraagd.
Lvb bij ouders en/of bij jeugdigen	Wanneer ouders of een van de ouders een licht verstandelijke beperking heeft, betekent dit dat de jeugdbeschermer vaak extra uitleg moet geven aan de ouders. In sommige gevallen vraagt het zelfs om het gebruik van grafisch beeldmateriaal om ouders dingen uit te leggen. Ook herhaling is belangrijk. Ook moet de jeugdbeschermer soms meer tijd investeren om een goede werkrelatie te bouwen; het kost meer tijd om vertrouwen te winnen van deze ouders en hen hulp

	te laten accepteren. Al met al kost het de jeugdbeschermer meer tijd om zijn of haar werk en taken uit te voeren wanneer er sprake is van lvb bij de ouders.
Middelengebruik	Wanneer er sprake is van verslavingsproblematiek bij (een van) de ouders, brengt dit extra moeilijkheden met zich mee. Dit maakt het voor de jeugdbeschermer complexer om zijn of haar werk uit te voeren. Bovendien is de kans groter dat er gedrags- of ontwikkelingsproblemen bij de jeugdigen ontstaan of reeds aanwezig zijn.
Complexe(re) diagnoses jeugdige	Wanneer er sprake is van complexe problematiek bij de jeugdige zelf, zoals lvb en psychiatrische problematiek, kan dit ervoor zorgen dat de casus complexer wordt. Wanneer een jongere bijvoorbeeld meerdere diagnoses heeft, kost het bepalen van het plan van aanpak en het toeleiden van passende hulp meer tijd.
Crisissituatie/sprake van acute onveiligheid	Wanneer er na de veiligheidscheck blijkt dat er sprake is van een crisissituatie of dat er sprake is van acute onveiligheid, moet er direct actie worden ondernomen om de jeugdigen in veiligheid te brengen. Zo kan er een spoedmaatregel worden opgelegd, zoals een onmiddellijke uithuisplaatsing. Omdat de uithuisplaatsing met grote snelheid wordt uitgevoerd door de jeugdbeschermer, vraagt dit (tijdelijk) direct meer inzet en tijd van de jeugdbeschermer.
Meerdere jeugdigen in een gezin (zonder maatregel)	Wanneer een maatregel wordt opgelegd, geldt dit voor één individu. Het kan dus zijn dat er meerdere jeugdigen in het gezin zijn, waarbij niet alle jeugdigen een maatregel hebben. De jeugdbeschermer is verantwoordelijk voor de jeugdige met de maatregel, maar heeft uiteraard ook oog voor de andere gezinsleden. Hierdoor gaat er ook tijd en aandacht naar de andere jeugdigen (zonder maatregel).

Categorisering op basis van complexiteit

De hierboven beschreven factoren dragen allemaal bij aan de complexiteit van een casus en daarmee aan de activiteiten die worden uitgevoerd door de jeugdbeschermer (zoals in deze prestatiebeschrijving beschreven) en de benodigde tijd voor deze activiteiten. Kenmerkend voor de 'gemiddelde jeugdbeschermingscasus' is dat er altijd meerdere factoren (waaronder de factoren die hierboven beschreven staan) spelen die de casus complex maken, of waarvan de combinatie van factoren zorgt voor extra complexiteit. Eenvoudige cases bestaan eigenlijk niet binnen de jeugdbescherming.

Wanneer regio's en GI's de vertaling willen maken van prestaties naar benodigde tijd is het belangrijk om rekening te houden met de mate van complexiteit, omdat deze zo bepalend is voor de tijd die nodig is. Het kan (maar het hoeft niet per se) daarbij helpend zijn om een categorisering aan te brengen in de jeugdbeschermingscasussen. In plaats van een gemiddelde met zeer grote bandbreedtes kan er dan gewerkt worden met kleinere bandbreedtes per categorie, met bij elke categorie een inschatting van de benodigde tijd. Gezien de grote hoeveelheid factoren die een casus complexer

kunnen maken is het lastig om objectief en eenduidig te bepalen in welke categorie een casus valt. Bovendien kunnen bepaalde situaties die een casus complexer maken zich in eerste instantie niet voordoen, maar later wel en vice versa.

Mogelijke uitwerking categorisering op basis van complexiteit

Wanneer wordt uitgegaan van een categorisering op basis van complexiteit behoort een tweedeling tot de mogelijkheden. Hieronder volgt ter illustratie een uitwerking van een dergelijke categorisering. Het gekozen uitgangspunt hierbij is dat naast de reguliere casussen een categorie 'extra complex' is die betrekking heeft op de 10% meest complexe casussen. De overige 90% van de casussen vallen daarmee onder 'regulier'.

	Regulier (90%)	Extra complex (10%)
Ots		
Instroom en plan van aanpak	22	35
Toeleiden naar passende hulp	15	23
Regie houden op voortgang m.b.t. beoogd resultaat	40	82
Vervolg: afsluiten of verlengen	18	28
Totaal ots	95	168
Voogdij		
Totaal voogdij	75	106

Bij een dergelijke categorisering is de benodigde tijd bij een reguliere casus minder dan gemiddeld¹⁵ (zoals in deze prestatiebeschrijving is gepresenteerd) en is de benodigde tijd voor een extra complexe casus aanzienlijk meer dan gemiddeld. In de mix (90%-10%) leidt bovenstaande tot de gemiddelde tijdsbesteding zoals in deze prestatiebeschrijving en hoofdstuk 8 is gepresenteerd en leidt dit tot dezelfde gemiddelde caseload. Onderstaande tabel geeft inzicht in de caseload voor beide categorieën bij verschillende casesamenstellingen (ots, voogdij en gemengd).

	Regulier (90%)	Extra complex (10%)
Caseload ots	12,6	7,1
Caseload voogdij	16,0	11,3
Caseload totaal (74% ots, 26% voogdij)	13,4	7,9

Gemeenten en GI's werken momenteel met 1 categorie en 1 product voor alle casussen, uitgaande van een gemiddelde benodigde tijd en daarbij gekoppeld tarief. Een situatie van één categorie gebaseerd op het gemiddelde is ook het uitgangspunt geweest van deze prestatiebeschrijving. Gemeenten en GI's die behoefte hebben aan een uitwerking met meerdere categorieën kunnen naast bovenstaande uitwerking ook kiezen voor een andere definitie van complexiteit (zie de in deze bijlage beschreven verzwarende factoren die hierin meegenomen kunnen worden). Belangrijk hierbij is dat bij een andere definitie van complexiteit er ook een andere verhouding ontstaat tussen de reguliere en extra complexe casussen én in de tijdsbesteding bij deze categorieën (dan in deze prestatiebeschrijving staan genoemd). Inzicht in mate van complexiteit (als tijdsbepalende factor) is belangrijke sturingsinformatie en kan in de toekomst helpen om betere afspraken te maken over benodigde tijd, caseload en tarieven.

¹⁵ Dit komt omdat de 10% meest complexe casussen niet meer mee worden gerekend bij 'regulier', terwijl deze wel meetellen in het gemiddelde.

B. Onderzoeksverantwoording tijdschattingen

De tijdschattingen die in dit document worden genoemd zijn afkomstig uit eerder onderzoek van Significant uit 2022: *Onderzoek benodigde tijd per gezin voor de jeugdbescherming*. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Jeugdzorg Nederland. De directe aanleiding voor het onderzoek was dat steeds meer door jeugdbeschermers werd ervaren dat de uitvoering van een jeugdbeschermingstraject (conform de gestelde kwaliteitseisen) meer inspanning vraagt dan voorheen en dan beschikbaar is. De aannames ten aanzien van de caseload, die zijn gedaan in een verleden en een andere context, en die worden gebruikt in de huidige (onderbouwing van) kostprijs en tarieven, passen gevoelsmatig niet bij de huidige situatie. Daartoe ontstond bij de GI's en Jeugdzorg Nederland de behoefte aan een onderzoek naar de factoren die van invloed zijn op de tijdsbesteding van de jeugdbeschermer per gezin en/of jeugdige en om na te gaan of 'het gevoel' dat trajecten complexer en bewerklijker zijn geworden, kan worden bevestigd en onderbouwd.

Voor dat onderzoek is gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksaanpak. Het doel van het onderzoek was immers niet om de huidige tijdsbesteding in kaart te brengen, maar om een inschatting te maken van de benodigde tijd om het werk als jeugdbeschermer goed te kunnen doen. Het zwaartepunt van het onderzoek lag in verschillende sessies met jeugdbeschermers waarin zij op basis van hun ervaringen met het werk als jeugdbeschermer input hebben gegeven. In totaal zijn meerdere sessies gehouden, verdeeld over drie rondes, waarbij bij elke ronde het doel en de insteek anders was:

- a. Focusgroepen met als doel om de belangrijkste factoren te identificeren die van invloed zijn op de huidige tijdsbesteding in hun werk als jeugdbeschermer(in totaal drie focusgroepen);
- a. Werksessies waarin is uitgewerkt op welke manier de geïdentificeerde factoren een rol spelen in de tijdsbesteding en hoe groot de impact van de factoren is op de tijdsbesteding (in totaal twee werksessies);
- b. Uitekenssessies waarin, gegeven alle inzichten uit de eerdere sessies, is uitgewerkt wat de benodigde tijd is gegeven het gewenste kwaliteitsniveau (in totaal twee uitekenssessies).

In totaal zijn 31 jeugdbeschermers van twaalf verschillende GI's via de verschillende sessies betrokken geweest. Daarmee heeft het onderzoek een goed en divers beeld kunnen ophalen van de ervaringen en inzichten van jeugdbeschermers en van de zwaartepunten met betrekking tot de factoren en de benodigde tijd. De onderzoekers hebben in het onderzoek rekening gehouden met verschillende werkwijzen en oriëntaties van de verschillende GI's. Het uitgangspunt was echter hetzelfde, namelijk een ondertoezichtstellingstraject. Het perspectief van de jeugdbeschermer staat hiermee centraal in dit onderzoek, omdat zij immers het beste zicht hebben op het werk dat zij zelf uitvoeren. De (onafhankelijke) onderzoekers hebben in de sessies doorgevraagd op wat zij naar voren brachten en zo de bevindingen verdiept en gevalideerd. En ten slotte hebben de onderzoekers de vertaling gemaakt van de inschattingen van de jeugdbeschermers naar de benodigde tijdsbesteding per gezin en deze getoetst bij de betrokken jeugdbeschermers in de derde ronde.

Samengevat: het onderzoek naar de benodigde tijd per gezin voor de jeugdbescherming beschrijft het perspectief van de jeugdbeschermer in de vorm van een kwalitatief onderzoek, dat vervolgens een goede basis heeft geboden voor een onderbouwde inschatting van de benodigde tijd per gezin. Naast deze sessies met jeugdbeschermers hebben de onderzoekers een expertgroep bij het onderzoek betrokken. De experts zijn aan het begin van dit onderzoek individueel geïnterviewd om te inventariseren welke factoren van belang kunnen zijn en wat hierin een handige ordening kan zijn. Daarnaast hebben deze experts tijdens een sessie een reflectie gegeven op de tussentijdse bevindingen (na de werksessies). Tot slot hebben de experts meegelezen met de rapportage waarin ook de benodigde tijd was uitgewerkt. De onderzoekers hebben de adviezen en suggesties van de experts ter harte genomen en meegenomen in de rapportage.

C. Zienswijzen gemeenten en GI's

Gemeenten (en de VNG) en de Gecertificeerde Instellingen zijn betrokken geweest bij de tot stand koming van het samenvattend kwaliteitskader en deze prestatiebeschrijving voor de jeugdbescherming. Zij hebben beiden een zienswijze opgesteld bij beide documenten. Deze zienswijzen zijn in deze bijlage opgenomen.

Zienswijze gemeenten bij het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijving jeugdbescherming

Het huidige jeugdstelsel is niet houdbaar. Rijk en gemeenten werken daarom aan structurele oplossingen met de hervormingsagenda en het toekomstscenario kind en gezinsbescherming. Binnen het jeugdstelsel is de situatie van de jeugdbescherming acuut te noemen en dat was aanleiding om het kwaliteitskader en de prestatiebeschrijving te schrijven (hierna Kader). Bij het schrijven van het Kader zijn echter nog geen besluiten genomen over de hervormingsagenda en is nog niet duidelijk hoe de financiële consequenties van het Kader gedekt gaan worden. Desalniettemin hebben gemeenten, vooruitlopend op deze besluitvorming, bijgedragen aan de ontwikkeling van het Kader. Immers, de werkdruk in de jeugdbescherming moet omlaag om kwetsbare kinderen en gezinnen goed te kunnen beschermen en jeugdzorgprofessionals te behouden voor de sector. Zeker in die situaties waarin de overheid ingrijpt met een kindbeschermingsmaatregel is het nodig kwaliteit te leveren. Zodat jeugdigen en hun ouders met jeugdbeschermers kunnen werken aan opvoedingsvaardigheden, aan verbetering van het welzijn en aan een veiliger situatie om op te groeien.

De conclusies uit het Kader worden onderschreven door de ambtelijke vertegenwoordiging vanuit de VNG en gemeenten. Het is hard nodig om de jeugdbescherming perspectief te geven op een gezonde werklust voor jeugdbeschermers en met het Kader wordt dit mogelijk gemaakt. Door het doorvoeren van een verbetering van dit knelpunt wordt recht gedaan aan het belang van de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdbeschermingsmaatregel en kunnen de GI's hun wervingspositie verbeteren op de arbeidsmarkt. Bovendien krijgt de beroepsgroep de noodzakelijke erkenning dat de huidige werkdruk te hoog is. Hiermee ontstaat een uitweg uit de crisis.

Getaxeerd wordt dat het Kader leidt tot een caseloadverlaging van circa 20% t.o.v. de huidige bekostiging en daarmee tot een stevige financieringsvraag. Tot op heden is er incidenteel voor 2022 t/m 2025 4 keer €10 miljoen ter beschikking gesteld door het Rijk en € 10 miljoen eenmalig in 2023 vanuit het gemeentefonds. Bij de structurele financieringsvraag passen de volgende kanttekeningen:

- Vanuit de stelselverantwoordelijkheid van het Rijk en de wet Financiële Verhoudingen ligt het voor de hand dat het Rijk de kostenverhoging van deze door het Rijk opgedragen taak financiert.
- Gemeenten hebben vanaf 2020 zeer substantieel extra middelen ter beschikking gesteld aan de GI's in reactie op het IGJ-rapport Kwetsbare Kinderen Onvoldoende Beschermd.
- Het feit dat er ambtelijk wordt ingestemd met het Kader, betekent niet dat er instemming is met het oppakken van de financieringsvraag door de gemeenten. Deze kwestie ligt nog open.
- De financieringsvraag die per jaar zal gaan spelen, is afhankelijk van een aantal factoren:
 - Het absorptievermogen van de GI's (hoeveel nieuw personeel kan worden opgeleid).
 - Het aanbod op de arbeidsmarkt.
 - De ontwikkeling van het aantal maatregelen en voogdijkinderen.
 - De opbrengst van maatregelen zoals beschreven in de brieven van JenV en VWS¹⁶
 - Het mogelijk naar voren halen van onderdelen van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming¹⁷.

¹⁶ Brieven van 14 september en 11 november 2022.

¹⁷ Het Kader is beschreven vanuit het hier en nu en houdt nog geen rekening met een effectievere werkwijze vanwege het toekomstscenario.

Nog een paar slotopmerkingen over het Kader. Momenteel ontbreekt nog de Jeugdreclassering, wij bevelen aan dat voor dit onderdeel nog een aanvullende opdracht wordt gegeven aan Significant. Verder bevelen wij aan het Kader te vertalen in een landelijk tarief met eventueel een bandbreedte voor regionale verschillen. Het is helpend als dit tarief bruikbaar is bij verschillende vormen van bekostiging. Hiervoor dient dan een opdracht te worden verstrekt aan een onderzoeksbureau gespecialiseerd in opstellen van tarieven.

De beantwoording van de financieringsvraag is lastig, toch moet dat antwoord er komen. Want alleen dan kan worden overgegaan tot een caseloadverlaging gebaseerd op het Kader. Met inachtneming van de hierboven gemaakte kanttekeningen.

Zienswijze Gecertificeerde instellingen bij het samenvattend kwaliteitskader en de prestatiebeschrijving jeugdbescherming

Met de oplevering van deze twee documenten wordt een mooi overzicht gegeven. Het geeft overzichtelijk de werkzaamheden van de jeugdbeschermer weer en laat daarbij ook zien hoe complex het vak is. We zien de documenten daarom als een belangrijke waardering voor de jeugdbeschermer. Ook zijn wij tevreden met de 1200 uren norm die in het rapport gebruikt wordt, omdat dit de ruimte en noodzaak weer geeft dat er voldoende tijd is voor de jeugdbeschermer voor scholing, supervisie, inwerken van nieuwe collega's etc.

Wel missen wij in beide documenten de Jeugdreclassering. Jeugdbescherming en Jeugdreclassering zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De huidige documenten zijn niet compleet zonder dat jeugdreclassering hieraan toegevoegd is.

Tot slot biedt de oplevering van beide documenten geen oplossing voor de hoge werkdruk van de jeugdbeschermer. Om te voorkomen dat iedere gemeente deze documenten gaat vertalen naar caseloadnormen en tarieven, roepen we het Rijk op om regie te pakken en op korte termijn te zorgen voor een uniform en landelijk tarief voor de GI's, zodat de werkdruk voor jeugdbeschermers daadwerkelijk verlicht kan worden.